

A romantic-style painting of a city skyline at sunset. The sky is filled with soft, golden light and wispy clouds. In the foreground, a body of water reflects the light, with a few wooden posts or pilings visible. The city skyline in the background features several prominent spires and domes, rendered in silhouette against the bright sky.

Malarstwo romantyczne

Andrzej Licznierski - Godziuk, kl. III "D"

Szczecin, 2001

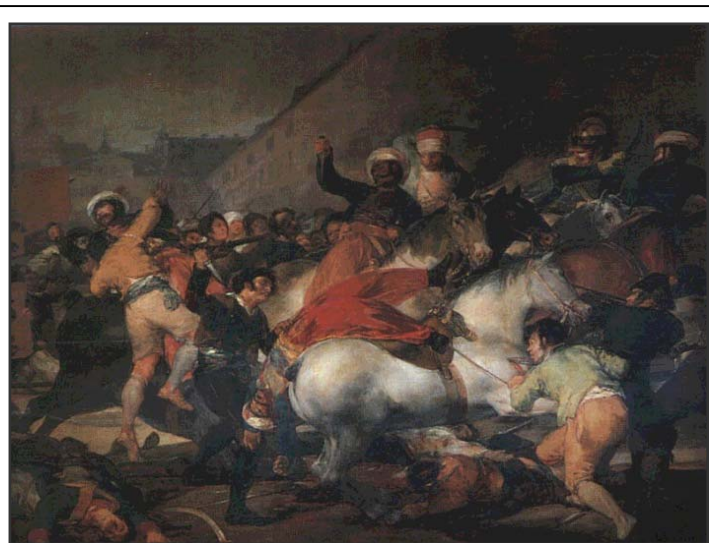

Romantyzm w malarstwie miał miejsce w okresie 1750 – 1860 r. Dzieli się on na kilka faz: Preromantyzm (od połowy XVIII w. po rok 1800), który przerodził się w romantyzm dojrzały (do lat sześćdziesiątych XIX w.). W latach sześćdziesiątych kończył się okres romantyzmu w Europie, w Polsce jednak odżył z nową siłą w latach 1860 – 1870. Spowodowane to było duchem patriotyzmu po upadku powstania styczniowego.

W malarstwie romantyczne ucieczka w przeszłość oraz wiara w ludzki geniusz objawiała się w swobodnym wprowadzaniu nowej tematyki oraz wysuwaniu na pierwszy plan indywidualności twórcy. Romantyczna ucieczka do natury i używanie jej jako środka ekspresji także silnie odbiła się w malarstwie romantycznym.

Okolo roku 1820 romantycy zaczęli atakować klasyczne wzory dotychczasowego malarstwa w kilku płaszczyznach: tematu, metody twórczej i formy artystycznej. Przemiany w tematyce przejawiały się dwojako: poprzez stosowanie klasycznego ujmowania tematu i wypełniania go nową treścią lub poprzez stosowanie nieznanych dotąd tematów. Sceny religijne oraz mitologiczne zyskały nowy sens. Zniesiona została hierarchia tematów, malarstwo starało się przedstawiać przemiany zachodzące w życiu polskiego narodu oraz walki narodowowyzwoleńcze, malarstwo rodzajowe przedstawiało już nie tylko szlachtę, lecz wszystkich warstw społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem chłopów. Romantycy malowali, jak to określił jeden z nich „Bogów i Madonny, bohaterów i chłopów, tak jak budujemy po grecku, po bizantyjsku, po mauretańsku, gotycku, florencku a la Renaissance, rokokowo”. Wyróżniała ich kontrastowość tematów: malowali zarówno sceny batalistyczne, jak i pejzaże.

Jednym z pierwszych prekursorów romantyzmu był Szwajcar Johann Heinrich Füssli (1741 – 1825), którego najbardziej znane kompozycje to „Mara nocna” oraz „Trzy czarownice z «Makbetha»”. Oba powstały przed rokiem 1800, czyli jeszcze w osiemnastym wieku. Innym malarzem, który zaczął tworzyć obrazy początkujące romantyzm w XVIII w. był Hiszpan

Francisco de Goya y Lucientes
„3 maja 1808”
1814-1815 r.

Francisco de Goya y Lucientes, znany szerzej po prostu jako Francisco Goya. W roku 1797 namalował „Odpust na łące św. Izydora”, a w latach 1814-1815, czyli ciągle jeszcze przed romantyczną rewolucją, stworzył „3 maja 1808”. Niemiec Caspar David Friedrich (1774 – 1840) tworzył głównie dzieła o charakterze metafizycznym, wyrażające romantyczną tęsknotę i smutek. Wyrażał to głównie poprzez piękne pejzaże takie, jak „Krzyż w górach”, „Cmentarz klasztorny w śniegu” czy „Opactwo w Oak Forest”. Francuskim przedstawicielem romantycznego malarstwa był Eugène Delacroix. Jego

Caspar David Friedrich
„Opactwo w Oak Forest”

najsłynniejsze dzieło, „Wolność wiodąca lud na barykady” nawiązuje tematycznie do rewolucji lipcowej z roku 1830.

Polscy przedstawiciele romantyzmu skupiali się głównie na scenach narodowowyzwoleńczych i alegorycznych obrazach walczącego narodu, ale nieobce były im też portrety oraz pejzaże. Jednym z najwybitniejszych malarzy polskiego romantyzmu był

Piotr Orłowski. Malował portrety własnej rodziny („Portret córki na koniu”) oraz studiował głowy wieśniaków („Seńko”) i Żydów, jednak na szczególne wyróżnienie w jego twórczości zasługuje seria obrazów przedstawiająca wojny napoleońskie (np. „Bitwa pod Samosierrą”). Michałowski słynął także ze świetnych studiów konia.

Eugène Delacroix
„Wolność wiodąca lud na barykady”
1830 r.

Piotr Michałowski
„Bitwa pod Samosierrą”
ok. 1837 r.

Innym polskim malarzem był Aleksander Orłowski. Malował bitwy, sceny rodzajowe, zabawy w karczmach, targi i zaprzęgi – jednym słowem przeciwstawiał się klasycznym treściom. Odbieganie od statycznych form widać w jego sposobie malowania – swobodne kreski, barwne plamy. Przykładem jego obrazu jest „Krajobraz z wiatrakami”.

Wojciech Korneli Stattler
„Machabeusze”
1844 r.

Walenty Wańkowicz tworzył portrety w duchu romantyzmu, jak „Adam Mickiewicz na Judahu skale”. Do jego dorobku zalicza się też portrety Puszkina, Towiańskiego oraz apoteozę Napoleona.

W drugiej ćwierci XIX w. wielką popularność zyskali malarze nawiązujący do gotyku, sztuki renesansowej,

Józef Stimmler
„Śmierć Barbary Radziwiłłówny”
1860 r.

Rafaela. Polskim reprezentantem tego kierunku był Wojciech Korneli Staller.

W swym sztandarowym obrazie „Machabeusze” dał przykład łączenia treści religijnych z formą klasycyzującą.

Postromantyczny historyzm uprawiali tacy twórcy jak Grottger (cykle „Polonia”, „Lituania”, „Wojna”) czy Simmler. Ten powrót do romantyzmu był spowodowany, jak już wspomniałem wyżej, duchem patriotyzmu po powstaniu styczniowym. Na gruncie romantycznego historyzmu wyrosła także twórczość Matejki.

Źródła:

- WebArt
- Podręcznik do kl. III – „Romantyzm” – Stanisław Makowski
- Encyklopedia Sztuki – Malarstwo

<http://www.gdr.w.pl/>